

Norsk Bonde-
og Småbrukarlag

FLERE BØNDER, IKKE FÆRRE

Strategi for 2026-2029

Strategi for 2026-2029

Politisk hovedmål

**Økt beredskap
og sjølforsyning**

Organisatorisk hovedmål

**Vekst, åpenhet,
engasjement og
gjennomslag**

Satsingsområde 1: Bli flere bønder

Satsingsområde 2: Bevare og bruke matjord og utmark

Satsingsområde 3: Bygge en livskraftig organisasjon

Satsingsområde 4: Øke synlighet og sette agenda

Slik blir vi flere bønder, ikke færre.

Økt beredskap og sjølforsyning: Hovedprioriteringen i 2026-2029 er å aktivt politisk jobbe med å få politikerne til å bevilge midler over statsbudsjettet utover tallgrunnlaget. Det er helt essensielt å øke overføringene for å nå vedtatte mål. Tallgrunnlaget fungerer i dag som et tak – i framtida må det bli sett på som et gulv, og vi må få en kontantstrøm inn i næringa som er nødvendig for å nå sjølforsyningsmålet. Dette vil være spesielt viktig for hoveddelen av NBS sine medlemmer som ligger lavest på skalaen (sau og ammeku).

Vårt formål

Norsk Bonde- og Småbrukarlag er en faglig og næringspolitisk organisasjon med formål å fremme faglige, kulturelle, sosiale og økonomiske interesser for folk i landbruket. Organisasjonen skal på alle områder arbeide for å skape gode og likeverdige vilkår for alle i landbruket, og ta aktivt del i oppgaver som fremmer utvikling og trivsel i lokalsamfunnet. Norsk Bonde- og Småbrukarlag er partipolitisk nøytral og uavhengig.

Våre verdier

Kampvillig, jordnær, troverdig, solidarisk og inkluderende.

Satsingsområde 1

BLI FLERE BØNDER

DELMÅL 1A

Styrke bondens økonomi basert på gårdens ressursgrunnlag

Bondens inntekt skal være jamstilt med andre i samfunnet, basert på ærlige tall som reflekterer bondens innsats - fysisk og økonomisk. Regjeringas og Stortingets målsettinger og vedtak må finansieres. Det skal lønne seg å bruke gårdens ressursgrunnlag uavhengig av bruksstørrelse. Normering av bondens inntekt må fjernes, og avkastning på egenkapital må beregnes på riktig måte. NBS skal arbeide for en oppdatering av referansebruksystemet for å kunne bruke det som et verktøy for omfordeling.

DELMÅL 1B

Gjøre det enklere å bli bonde

Når vi skal bli flere bønder, må det legges bedre til rette for at folk utenfra jordbruket kan komme seg inn i næringa. Vi skal bygge kompetanse i organisasjonen om hvilke tiltak som bidrar til økt rekruttering. Med vekt på de unge, skal organisasjonen også bidra til økt kunnskap og kompetanse om hva man møter som ny i jordbruket. Lover, regler og strukturer må tilrettelegge for rekruttering. Landbruksutdanningen må styrkes, både i ordinært utdanningsløp, voksenagronomen og videreutdanning. Utdanningen må bli lettere tilgjengelig enn i dag.

DELMÅL 1C

Styrke velferdsordninger i jordbruket for et attraktivt bondeyrke og sosial jamstilling

Vi skal arbeide for å styrke eksisterende velferdsordninger og etablere nye ordninger som bidrar til å redusere sårbarhet og ivareta bønders velferd og økonomiske trygghet i alle faser av livet. Samordninga skal fjernes og rettighetene til unge og kvinner må styrkes.

DELMÅL 1D

Skape stolthet for bondeyrket

Å være bonde er verdens viktigste jobb. Vi skal være med å synliggjøre bondens viktige rolle og bidrag i lokalsamfunnet, og for nasjonal sikkerhet og beredskap. Ved å heve statusen til yrket, får man flere til å ønske seg inn i jordbruket. Lønnsnivå for avløsere må opp og bondens lønnsevne må styrkes tilsvarende.

DELMÅL 1E

Fronte en mat- og måltidspolitikk for bra mat til alle

Økt sjølforsyning og flere bønder fordrer at flere vil spise norsk mat. Med bra mat til alle mener vi sikker tilgang på bærekraftig, trygg, råvarebasert, norskprodusert mat. Vi trenger en ny måltidspolitikk som setter gode fellesskap og matlaging med norske og lokale råvarer høyt, og som gjør avstanden mellom bonde og den som spiser mat kortere. Vi skal ta offentlige innkjøpsordninger i retning av norsk og lokalt, for å bygge etterspørsel etter bøndenes produkter.

DELMÅL 1F

Bidra til levende bygder

Skal vi øke rekrutteringen til næringa, må bygda være et trygt og godt sted å leve og bo. Bonden er grunnpilaren i et levende lokalsamfunn. Vi skal være med i kampen for et godt arbeids- og kulturliv på bygda, og for å hindre utenforskap. Gjennom vårt virke, skal vi skape sosiale og faglige møteplasser, og bidra til å bygge fellesskap og tilhørighet lokalt.

Satsingsområde 2

BEVARE OG BRUKE MATJORD OG UTMARK

DELMÅL 2A

Fremme mat produsert på måter som ivaretar folk, dyr og jord

Matproduksjon i et evighetsperspektiv handler først og fremst om hvordan maten vår produseres. Vi skal bidra til en kunnskapsbasert debatt om bærekraftig landbruk, og være pådriver for at matproduksjonen i størst mulig grad baseres på lokale ressurser, og bidrar til naturmangfold, klimatilpasning og lavere klimagassutslipp. Norsk dyrevelferd og -helse er og skal fortsette å være i verdensklasse. Vi skal fremme et mangfold hvor også småbrukeren, mangesysleriet, økologisk produksjon og seterdrift har en naturlig plass.

DELMÅL 2B

Holde jorda i hevd og ta i bruk ny jord

Godt jordsmonn er grunnlaget for sunn og trygg matproduksjon. Staten har vedtatt et strengt mål for vern av matjord, som gir lite rom for nedbygging. Skal vi øke den norske sjølforsyninga og styrke matsikkerheten, må vi ta mer av jorda som ligger brakk i bruk og drive nydyrking. Vi skal jobbe for å verne matjorda lokalt og nasjonalt, ved å jobbe mot nedbygging av matjord til industri, infrastruktur, hytter og til andre jordbruksformål.

DELMÅL 2C

Styrke utmarka som en primærressurs i norsk matproduksjon

Norge har en enorm utmark som må utnyttes bedre om vi skal øke sjølforsyningen. I dag får de utmarksbaserte produksjonene for lite oppmerksomhet, respekt og plass i arealpolitikken, og for sin rolle i klima- og miljøarbeidet. Vi skal være faglaget som legger til rette for økt bruk av utmarka gjennom å kjempe for håndheving av rovviltpolitikken, og for tilskuddsordninger, lovverk, og forvaltning som ivaretar beite- og utmarksinteresser. Dette inkluderer bl.a. gjerdehold, beiterett, hytteutbygging og turisme.

DELMÅL 2D

Koble matproduksjon til lokale ressurser med en mangfoldig bruksstruktur

Skal vi utnytte ressursgrunnlaget, må tilskudd i jordbruket først og fremst veie opp for driftsulemper. Vi skal være pådriver for et tilskuddssystem som styrker det ressursbaserte jordbruket, og arbeide for å innføre tak og trappetrinn i tilskuddssystemet. Dette er viktig for å sikre rettferdig fordeling av felleskapets midler, og for å oppnå de uttalte mål i landbrukspolitikken. Et teigbasert tilskudd, basert på ny og tilgjengelig kartdata, skal bidra til å opprettholde og forsterke den varierte og mangfoldige bruksstrukturen i norsk jordbruk. Vi skal fremme småskala matproduksjon og kombinasjonsnæringer som et viktig alternativ til dagens politiske stordriftslinje.

DELMÅL 2E

Arbeide for et robust jordbruk i hele landet

Gårdsbruk som ligger spredt utover og bidrar til et levende landbruk i hele landet, er grunnlag for beredskap med trygg og sikker tilgang til mat i alle landsdeler. Norske gårder bidrar til, men er også avhengig av, infrastruktur og verdikjeder som gir sysselsetting, aktivitet og verdiskapning i bygder og lokalsamfunn. Jordbruk i hele landet – med et mangfold av gårder som er rustet for krise og en desentralisert infrastruktur, veterinærdekning og avløsere mm. – er et robust jordbruk. Vi skal fremme rollen til norske gårdsbruk i totalberedskapen, og jobbe for en klimatilpasset, mangfoldig og robust matproduksjon. Infrastruktur, som slakteri, meieri, kornmottak og lagre, må være desentralisert.

DELMÅL 2F

Øke norsk sjølforsyning i solidaritet med andre land

Alle land har rett og plikt til å produsere trygg, god og nok mat til egen befolkning. Å beslaglegge store arealer i andre land for å sikre mat til egen befolkning, er usolidarisk. Ved å øke sjølforsyningen her hjemme, bidrar vi til at andre land kan ivareta sin matsuverenitet. Vi skal jobbe for at nasjonale og internasjonale lover og regler sikrer retten til mat, og ivaretar alle lands mulighet til å brødfø egen befolkning. Norsk jordbruksproduksjon er avhengig av et sterkt import- og tollvern. Vi vil jobbe for styrket tollvern som premiss for økt lønnsomhet og sjølforsyning. Det må benyttes den formen for tollbeskyttelse, kro- ne- eller prosenttoll for norske råvarer, som gir best beskyttelse.

Satsingsområde 3

BYGGE EN LIVSKRAFTIG ORGANISASJON

DELMÅL 3A

Alle medlemmer skal være med i et aktivt lokallag

En livskraftig organisasjon består av engasjerte medlemmer som opplever glede og nytte av medlemskapet. Vi skal arbeide for at alle medlemmer får mulighet til å ta del i et aktivt lokallag som tilbyr faglige relevante aktiviteter og utgjør et naturlig sosialt samlingspunkt i bygda. Vi skal bygge en organisasjonskultur som tar godt imot nye medlemmer.

DELMÅL 3B

Bli en organisasjon for alle som produserer og bryr seg om mat

Skal vi få politisk gjennomslag, trenger vi en større medlemsmasse og flere folk med på laget. Vi skal jobbe for at NBS blir den primære organisasjonen for bønder, og særlig for dem som ikke er medlem i et faglag i dag. I tillegg skal vi i denne strategiperioden satse på å utvide nedslagsfeltet vårt og bli en naturlig medlemsorganisasjon også for alle som støtter NBS sitt mål og arbeid for bedre rammevilkår for bonden og for sunn mat produsert på lokale ressurser.

DELMÅL 3C

Være en attraktiv organisasjon for unge

Ungt engasjement er avgjørende for organisasjonens arbeid over tid. Vi vil jobbe spesifikt for å øke engasjementet og deltakelse blant unge i organisasjonen. Vi skal være en plass for kunnskapsutveksling med erfarne bønder i lokallag, med muligheter for å være med å endre det norske og internasjonale matsystemet. Vi skal gjennomføre konkrete aktiviteter som retter seg mot unge, både lokalt og på landsbasis.

DELMÅL 3D

Legge til rette for langsiktig medlemsengasjement

Innsats fra medlemmer og tillitsvalgte er det som gir oss slagkraft. Medlemmer skal føle seg hjemme i NBS. Det skal være mulig å være tillitsvalgt over tid med ulik bakgrunn og livssituasjon. Vi skal bygge systemer og strukturer som sikrer kontinuitet og bærekraftig engasjement i organisasjonen. Vi skal dyktiggjøre våre tillitsvalgte fra grasrota og opp, og bygge kompetanse i organisasjonsdrift og -ledelse.

DELMÅL 3E

Øke satsingen på medlemsnytte

Norsk Bonde- og Småbrukarlag skal bli en organisasjon som bistår medlemmene i enkeltsaker på en større grad enn i dag. Dette vil styrke langvarig medlemskap.

Satsingsområde 4

ØKE SYNLIGHET OG SETTE AGENDA

DELMÅL 4A

Bygge allianser og samarbeid

Alliansebygging har i all tid vært sentralt i vårt arbeid, og i denne strategiperioden skal vi fortsette å bygge sterke allianser. Vi vil søke samarbeid med sivilsamfunn, forsvaret, fagbevegelse, næringsliv, miljøbevegelse og landbruksorganisasjoner for å bygge forståelse for utfordringene vi står i og engasjement rundt felles løsninger. Vi skal være et åpent valg for andre som søker samarbeid for et bærekraftig matsystem. Arbeid med alliansebygging skal være naturlig i alle ledd av organisasjonen.

DELMÅL 4B

Være en kampvillig, jordnær og troverdig stemme

Vi skal sette dagsorden, med ærlig, troverdig og løsningsorientert kommunikasjon. Vi skal være kampvillige i vår tilnærming, og oppfattes som en jordnær aktør som vet hva vi snakker om. Kommunikasjonsarbeidet skal fremme vår politikk og våre løsninger. Vi skal bidra til å demokratisere jordbrukspolitikken gjennom å føre en debatt hvor alle kan delta uavhengig av kunnskapsnivå - samtidig som vi bidrar til å bygge kunnskap og kompetanse om dagsaktuelle temaer.

DELMÅL 4C

Bygge en folkebevegelse

Jordbrukspolitikken er ikke bare for bønder - den er først og fremst for samfunnet. De som spiser mat, utgjør største delen av matsystemet - vår organisasjon skal være deres arena for å engasjere seg i bondens vilkår og i jordbrukspolitikken. Vi skal bygge bro mellom de som produserer maten og de som spiser den, og skape engasjement rundt ulike produksjonsmåter.

DELMÅL 4C

Mobilisere hele organisasjonen

Vi ønsker å styrke det politiske arbeidet i alle ledd i organisasjonen, og gjøre medlemmer og tillitsvalgte i stand til å skape politiske gjennomslag. Vi skal dyktiggjøre lokallagene i politisk påvirkningsarbeid. Vi skal også sikre gode, demokratiske prosesser og forankring for det politiske arbeidet i organisasjonen.

Hit skal vi innen 2030

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har **10 000 medlemmer**.

Alle medlemmer er med i et **aktivt lokallag**.

Vi blir flere bønder, ikke færre.

Sammenlignet med 2025-tall. Ifølge en rapport fra Ruralis trengs det mellom 7000 og 13 000 flere årsverk, og 14 000 flere gårdsbruk i drift for å nå sjølforsyningsmålet.

Sjølforsyningsgraden er 50%, som vedtatt av Stortinget.

Antall dyr på beite i utmarka har økt.

Sammenlignet med 2025-tall.

Det innføres et teigbasert tilskudds-system på nasjonalt nivå.

Beredskap og matvaresikkerhet er høyt på agendaen i kommune- og fylkestingsvalget i 2027 og i Stortingsvalget i 2029.